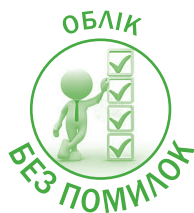

Світлана СТАДНИК, головний редактор

ПРОДАЖ СІЛЬГОСППРОДУКЦІЇ ЗА ЗНИЖЕНИМИ ЦІНАМИ: ЩО З ПДВ

Ситуація. Останнім часом через введені карантинні обмеження виробники сільгосппродукції зіткнулися з труднощами реалізації своєї продукції. Здебільшого це стосується продукції, яка швидко псується (овочева, молочна тощо). Щоб отримати хоч якісь кошти, виробники змушені продавати залежалу і часто підпорчену продукцію за цінами, значно нижчими за ринкові. У консультації розглянемо, як впливають такі дешеві продажі на базу обкладення ПДВ та що відбувається в обліку.

Про облік та оподаткування операцій зі списання продукції, що зіпсувалася, див. у «БАЛАНС-АГРО», 2020, № 20, с. 15.

ПДВ у разі продажу продукції за зниженими цінами

Тут найбільше цікавить, що є базою обкладення ПДВ при продажу сільгосппродукції, яка дещо втратила свої первісні якості.

Так, відповідно до п. 188.1 Податкового кодексу (далі – ПК) у разі постачання продукції власного виробництва базою оподаткування є **договірна ціна, але не нижча за звичайні ціни**.

Як бачимо, продати продукцію можна за будь-якою ціною, а от при нарахуванні ПДВ слід орієнтуватися на звичайні ціни. Отже, розберемося, що таке звичайні ціни.

Визначення звичайної ціни

Згідно з пп. 14.1.71 ПК **звичайною є ціна товарів (робіт, послуг), визначена сторонами договору**, якщо інше не встановлено ПК. Якщо не доведено зворотне, вважається, що звичайна ціна відповідає рівню **ринкових цін**. Виняток становлять окремі операції, прописані в пп. 14.1.71 ПК (нашої ситуації ці випадки не стосуються, тому і розглядати їх ми не будемо).

Таким чином, у більшості випадків при визначенні звичайної ціни треба орієнтуватися на ринкові ціни. Відповідно до пп. 14.1.219 ПК **ринковою є ціна**, за якою товари (роботи, послуги) передаються іншому власнику за умови, що:

- продавець бажає передати їх, а покупець – отримати на добровільній основі;

- обидві сторони є взаємно незалежними юридично та фактично (тобто не є пов'язаними особами);
- володіють достатньою інформацією про такі товари (роботи, послуги), а також ціни, які склалися на ринку ідентичних (а за їх відсутності – однорідних) товарів (робіт, послуг) **у порівнянних економічних (комерційних) умовах**.

Як бачимо, для визначення ринкової ціни, зокрема, має значення, чи є товари (продукція), ціни на які порівнюються, ідентичними або однорідними.

Так, **ідентичні товари** – це товари, що мають однакові характерні для них основні ознаки (пп. 14.1.80 ПК). Тобто товари, які мають однакові ознаки з оцінюваними товарами, у тому числі такі, як:

- фізичні характеристики;
- якість та репутація на ринку;
- країна виробництва (походження);
- виробник.

Тож, якщо говорити, наприклад, про огірки, то **не можна вважати ідентичними** огірки одного і того ж сорту, що є свіжі, непошкодженні та ті, які через різні об'єктивні умови (залежалість, наприклад) втратили свій товарний вигляд. Адже фізичні, якісні характеристики в них будуть абсолютно різні.

Таким чином, ринкова (вона ж звичайна) ціна на свіжі та залежалі огірки, безумовно, може відрізнитися.

Щоб уникнути питань із боку перевіряючих і довести, що ціна, за якою продається пошкоджена продукція, відповідає рівню ринкових цін, слід належним чином обґрунтувати і задокументувати формування продажної (ринкової) ціни пошкодженої продукції.

Для цього **рекомендуємо** сільгосппідприємствам прописати особливості формування звичайної ціни за різних умов продажу, зокрема залежно від її якості, у спеціальному документі, який визначає цінову політику на підприємстві (наприклад, у Положенні про ці-

нову політику або окремому наказі керівника підприємства).

До відома: якщо підприємство належним чином аргументує і задокументує порядок формування ціни на пошкоджену продукцію, реалізаційна ціна, за якою буде продаватися така продукція, буде вважатися ринковою, а отже, і звичайною. І у податківців під час перевірки не виникне запитання, чому один і той же сорт огірків продається за різними цінами.

Наведемо приклад оформлення наказу про визначення ринкової ціни на продукцію, що втратила свої якісні характеристики (див. **зразок**).

ЗРАЗОК

ФГ «Росинка»

Наказ № 15

01.05.20 р.

с. Верхове

Про визначення ціни продажу на овочеву продукцію

Через уведені карантинні обмеження і неможливість протягом тривалого часу реалізувати овочеву продукцію на ринку м. Умані ця продукція втратила свої якісні характеристики. З метою отримання готівкових коштів і задоволення потреб мешканців с. Верхове НАКАЗУЮ:

1. Установити такі реалізаційні ціни (без урахування ПДВ) на продукцію, що втратила свої якісні характеристики:

- огірки – 9 грн/кг;
- томати – 15 грн/кг;
- перець – 20 грн/кг;
- капуста білокачанна – 4 грн/кг.

2. У разі придбання оптової партії продукції в кількості від 100 кг надати знижку в розмірі 10 % від ціни, указаної в п. 1.

3. Здійснювати відпуск продукції покупцям зі складу № 3.

4. Отримувати кошти від покупців через касу господарства з оформленням прибуткових касових ордерів.

5. Касиру забезпечити приймання готівки в касу та оформлення прибуткових касових ордерів.

6. Контроль за виконанням наказу покласти на менеджера Воронченка С. П.

Директор ФГ «Росинка» (підпис) О. А. Величко

З наказом ознайомлені:

головний бухгалтер (підпис) О. С. Криворучко

касир (підпис) А. І. Лемешко

менеджер (підпис) С. П. Воронченко

комірник (підпис) Г. С. Весела

Чи необхідно в такому разі уціняти продукцію?

Для цілей обкладення ПДВ робити це **необов'язково**. Адже коли йдеться про продукцію власного виробництва, для визначення бази оподаткування має значення не балансова вартість продукції, а її звичайна (ринкова) ціна.

Але для цілей бухгалтерського обліку уцінку, можливо, доведеться провести. Чому і як це зробити, розкажемо в наступному розділі.

Чи треба нараховувати компенсуючі податкові зобов'язання з ПДВ (далі – ПЗ) відповідно до п. 198.5 ПК у разі продажу сільгосппродукції за зниженими цінами?

Ні, не треба. Нагадаємо, згідно з пп. «г» п. 198.5 ПК компенсуючі ПЗ, зокрема, слід нараховувати на вартість товарів/послуг, придбаних із ПДВ, якщо такі товари/послуги не використовуються в господарській діяльності.

Відповідно до пп. 14.1.36 ПК господарською вважається діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг і **спрямована на отримання доходу**.

Безумовно, не можна говорити, що продаж продукції за зниженими цінами (навіть менше за собівартість) є негосподарською діяльністю. Адже у пп. 14.1.36 ПК йдеться не про прибуток (доходи мінус витрати), а про дохід, а дохід підприємство отримує, адже продукція все-таки буде продана.

Говорити про нарахування компенсуючих ПЗ можна було б тільки тоді, коли продукцію списали з балансу, тобто підприємство не отримало від неї ніякого доходу (докладно про це див. у «БАЛАНС-АГРО», 2020, № 20, с. 15).

Бухгалтерський облік

У бухобліку реалізація продукції, що втратила свої якісні характеристики, відображається за загальними правилами, без будь-яких особливостей.

Але нагадаємо, що запаси (а сільгосппродукція – це запаси) на дату балансу мають бути відображені в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності за **найменшою** із двох величин: за собівартістю або за чистою вартістю реалізації (п. 24 П(С)БО 9). Чиста вартість реалізації – це очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію.

Звертаємо увагу: запаси підлягають уцінці, якщо на дату балансу їх ціна знизилася або вони зіпсувалися, застаріли або якимось іншим чином втратили первісно очікувану економічну вигоду від їх використання (п. 25 П(С)БО 9).

Для відображення операції з уцінки в обліку складається **акт уцінки** довільної форми.

У бухобліку сума уцінки сільгосппродукції списується на інші операційні витрати проведенням Дт **946** «Втрати від знецінення запасів» – Кт **27** «Продукція сільськогосподарського виробництва» (п. 27 П(С)БО 9; п. 5.8 Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів, затверджених наказом Мінфіну від 10.01.07 р. № 2). У кожному наступному періоді чиста вартість реалізації оцінюється заново.

Тобто, якщо на дату балансу в обліку відображена продукція, реалізаційна (ринкова) вартість якої менша за собівартість, то її слід уцінити.

ВИСНОВКИ

У разі продажу продукції, що втратила свої якісні характеристики, базою оподаткування є договірні ціна, яка дорівнює ринковим (звичайним) цінам. Але за умови, що буде належним чином документально оформлено і доведено, що продукція підпорчена, тобто ціни на неї не можна порівнювати із цінами на таку саму свіжу продукцію.

У бухобліку реалізація продукції за зниженими цінами відображається у загальному порядку. Утім, якщо на дату балансу така підпорчена продукція буде перебувати на складі, її слід уцінити до реалізаційної ціни.